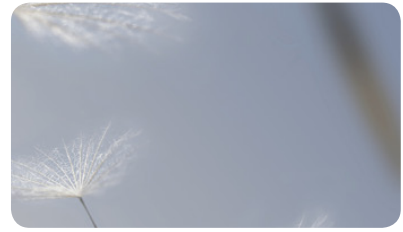

Till soliga, regniga och äldre dagar

– en rapport om svenskarnas syn på eget sparande, privat pensionssparande och sparandet inom avtalspensionen

Länsförsäkringar, juni 2010

Om undersökningen

Undersökningen är genomförd utifrån ett slumpmässigt riksrepresentativt urval bland svenska allmänheten i åldern 20–69 år. Totalt genomfördes 1 000 webbintervjuer under perioden 27 april–28 april 2010 av PFM Research på uppdrag av Länsförsäkringar.

Om du har några frågor kring rapporten får du gärna kontakta:

Mats Wester, spar- och pensionsexpert

Telefon: 08-588 410 21

Elisabeth Hedmark, privatekonom

Telefon: 08-588 419 69

Det egna sparandet – finanskrisen har påverkat

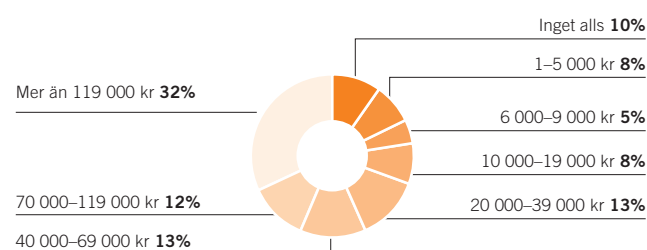
Detta avsnitt ger en bild av utgångsläget för det egna sparandet idag, om man inte räknar in det värde som eventuellt finns i bostaden. Hur stor sparbuffert har svensken i allmänhet och hur stort är månadssparandet? Vi har också frågat kring synen på nuvarande sparnivå och om det senaste årets finanskris har förändrat sparbeteendet.

En av fyra har en sparbuffert på mindre än 10 000 kronor

23 procent har mindre än 10 000 kronor i sparkapital. Bland de i åldern 20–24 år har nästan var femte (18 procent) inget sparande alls och drygt var tredje (36 procent) har mindre än 10 000 kronor.

Den grupp som har störst sparkapital är inte oväntat de i åldern 40–69 år. Där har 40 procent 120 000 kronor eller mer i sparkapital, jämfört med 20 procent i gruppen 25–39 år och 13 procent i gruppen 20–24 år.

Hur stort sparkapital har du idag utöver det värde som finns i bostaden?

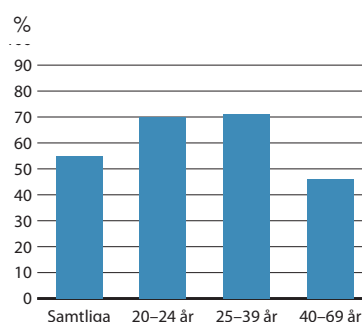

De flesta vill spara mer

Många av de yngre tycks dock se värdet av ett eget sparande. Sju av tio (70 procent) i gruppen 20–24 år svarar ”nej, jag skulle vilja spara ihop mer” på frågan om de tycker att deras

sparkapital är tillräckligt. Motsvarande siffra för 25–39-åringar och 40–69-åringar är 71 respektive 46 procent.

Tycker du att ditt sparkapital är tillräckligt stort? Nej, jag vill spara ihop mer.

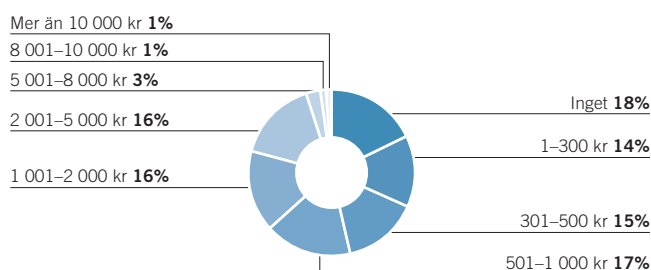

För befolkningen som helhet uppger 55 procent att de skulle vilja spara mer. Syftet med ett ökat sparande behöver inte enbart vara en större sparbuffert. Det kan också syfta till en resa eller till en dyrare kapitalvara.

Fyra av fem har ett kontinuerligt månadssparande

En del i att bygga upp en ekonomisk trygghet är att ha ett kontinuerligt sparande. Det kontinuerliga sparandet minskar även risken i sparandet. 82 procent uppger att de har ett månadssparande idag.

Hur mycket sparar du per månad, exklusive pensions-sparande?

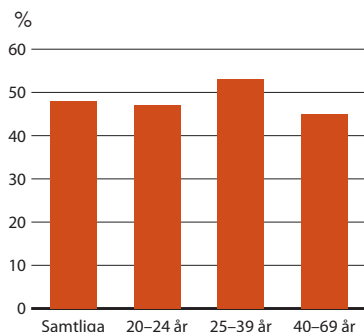

Nästan två tredjedelar (64 procent) av befolkningen sparar under 1 000 kronor i månaden. Trots detta är snittet för befolkningen som helhet ett sparande på cirka 1 400 kronor i månaden, vilket tyder på att det är en stor spridning mellan olika individer. Bland dem i åldern 20–24 år är det exempelvis 30 procent som inte sparar någonting alls. Män månadssparar också mer än kvinnor.

Delade meningar om månadssparandet räcker

Det råder olika uppfattningar om det egna månadssparandet, exklusive pensionssparande, är tillräckligt eller inte. 47 procent tycker det är lagom, medan 48 procent anser att de sparar för lite. Nöjdheten är i princip relativt jämnt fördelad i alla grupper oavsett kön och ålder.

Är du nöjd med hur mycket du sparar per månad idag, exklusive pensionssparande? Nej, sparar för lite.

En av fem har minskat risken i sparandet efter finanskrisen

I spåren av finanskrisen, ökad arbetslöshet och allmän ekonomisk oro är det relevant att undersöka om detta på något sätt har påverkat sparandet. En tredjedel av de tillfrågade har på något sätt förändrat sitt sparande.

18 procent uppger att de har minskat risken i sitt sparande. Det kan exempelvis handla om att flytta sparandet till fonder med lägre risk eller att öka andelen räntebärande sparformer. Framförallt män (21 procent) är överrepresenterade bland dem som minskat risken.

Har ditt sparande ändrats efter senaste årens finanskris?

%	Samtliga	Man	Kvinna	20–24 år	25–39 år	40–69 år
Ja, jag sparar mer	9	10	8	19	9	8
Ja, jag sparar med lägre risk	18	21	15	12	17	19
Nej, sparandet är oförändrat	66	62	69	63	68	65
Ja, jag sparar mindre	8	7	8	5	6	8
Ja, jag sparar med mer risk	0	0	0	0	0	0

Nästan en av tio (9 procent) uppger att finanskrisen har fått effekten att de har börjat spara mer. Andelen som börjat spara mer är högst bland de i åldern 20–24 år där den är 19 procent.

Lika många som ökat sitt sparande har också minskat det (8 procent). Här är förmodligen den troligaste förklaringen att utrymmet för eget sparande kan ha minskat beroende på en tuffare privatekonomi.

Länsförsäkringars kommentarer på eget sparande

Alla har behov av en egen sparbuffert för oförutsedda utgifter. Sparbufferten är även en säkerhet inför perioder med lägre inkomster än normalt. En rimlig nivå på en buffert är mellan en och två månadslöner före skatt.

Lämplig sparform för bufferten är ett vanligt sparkonto. Det viktigaste är att buffertpengarna är tillgängliga och inte beroende av börsens utveckling.

Utöver buffert så är målsparande viktigt. Ett målsparande syftar till att kunna göra och köpa saker som kostar mer än man klarar av att direkt betala med den vanliga lönen. Även om det är svårt att tala om ett behov av målsparande så är det en del av en sund privatekonomi.

Genom att bestämma sig för att varje månad lägga undan en del av inkomsten byggs en välfungerande privatekonomi upp. En fördel med ett kontinuerligt sparande är att man helt enkelt vänjer sig vid att varje månad avstå från en del av sin inkomst.

En rimlig nivå på månadssparandet är 4–8 procent av inkomsten.

Privat pensionssparande

Det privata pensionssparandet har ett tydligt syfte – att få mer att leva på den dagen man går i pension. Detta avsnitt undersöker vilken betydelse svenskar-na tycker att det egna pensionssparandet har.

Nästan två av tre pensionssparar privat

Den sammanlagda pensionen kan bestå av tre olika delar; allmän pension från staten, avtalspension från arbetsgivar-n och ett eventuellt eget privat pensionssparande. Medan de två första delarna omfattar de flesta arbetstagare så är det privata pensionssparandet frivilligt.

Nära två av tre svenskar (64 procent) uppger att de valt att pensionsspara privat enligt Länsförsäkringars undersök-ning. En dryg tredjedel, 35 procent, svarar att de inte gör det. Andelen som har ett privat pensionssparande är i stort sett lika för kvinnor och män, men skiljer sig däremot mel-lan olika ålderskategorier. Att yngre pensionssparar privat i betydligt lägre utsträckning än äldre är inte så överraskande.

Pensionssparar du privat idag?

%	Samtliga	Man	Kvinna	20–24 år	25–39 år	40–69 år
Ja	64	64	64	21	64	69
Nej	35	35	35	73	35	30
Vet ej/kan ej svara	1	1	1	6	1	1

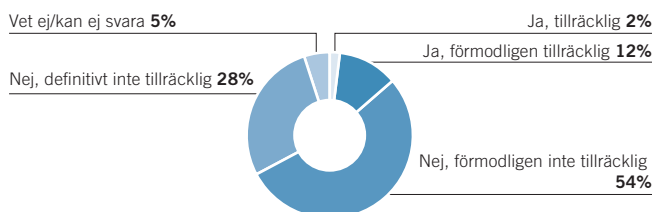
I gruppen 20–24 år sparar bara 21 procent i privat pensions-sparande, medan motsvarande siffra för de i åldern 25–39 är 64 procent och i åldern 40–69 år 69 procent.

Fler än åtta av tio tror inte att den vanliga pensionen räcker för en rimlig levnadsnivå

Länsförsäkringar ställde också frågan om man tror att den allmänna pensionen och avtalspensionen är tillräcklig för

att ge en rimlig levnadsnivå vid pensionen. Så många som 82 procent uppger att den pensionen ”förmodligen inte”, eller ”definitivt inte”, räcker för en rimlig levnadsnivå.

Tror du att den allmänna pensionen från staten och avtals-pensionen tillsammans är tillräckliga för att du ska kunna ha en rimlig levnadsnivå när du pensioneras?

Oavsett ålder så finns en pessimistisk syn på om den all-männa pensionen och avtalspensionen är tillräcklig att leva på när det är dags för pension. Bland de i åldern 40–69 år är 83 procent negativa till om den räcker för en rimlig lev-nadsnivå. Den inställningen delas av 74 procent i gruppen 20–24 år.

Starkt stöd för att staten ska gynna privat pensionssparande

Idag finns en möjlighet att göra ett skattemässigt avdrag på normalt 12 000 kronor per år för ett eget privat pensionsspa-rande. Tidigare var avdragsmöjligheterna mer generösa.

Enligt undersökningen finns ett starkt stöd bland svensk-arna för att staten skattemässigt ska gynna det privata pen-sionssparandet. Så många som 62 procent svarar ja på den frågan och endast 21 procent nej. Stödet är starkt hos både kvinnor och män och i alla åldrar.

Tycker du att staten skattemässigt ska gynna ett privat pensionssparande?

%	Samtliga	Man	Kvinna	20–24 år	25–39 år	40–69 år
Ja	62	66	59	57	64	62
Nej	21	22	20	15	15	25
Vet ej/kan ej svara	17	13	21	28	20	14

En av fem skulle minska pensionsparandet om skatteförmånerna försämrades

De som uppgav att de pensionssparar privat idag fick också följdfrågan om de skulle ändra sitt pensionssparande om skatteförmånerna blev sämre.

55 procent hävdar att det inte skulle påverka deras sparande. Var femte (20 procent) tillfrågad svarar att om skatteförmånerna blev sämre skulle de pensionsspara ett lägre belopp. En stor grupp anger också att de inte vet hur de skulle ställa sig. En av fyra kvinnor som pensionssparar privat har exempelvis inte tagit ställning till hur de skulle göra om förmånerna förändrades.

Skulle du ändra ditt pensionssparande om skatteförmånerna blev sämre än idag?

%	Samtliga	Man	Kvinna	20–24 år	25–39 år	40–69 år
Ja, jag skulle spara mindre än idag	20	28	14	0	13	24
Ja, jag skulle spara mer än idag	5	4	6	12	6	4
Nej, jag skulle spara som jag gör idag	55	55	55	35	55	56
Vet ej/kan ej svara	20	13	25	53	25	16

Grupper som i stor utsträckning svarar ja på frågan om de kommer att minska sitt pensionssparande är män (28 procent) och de i åldern 40–69 år (24 procent). I åldersgruppen 20–24 år svarar över hälften att de inte vet hur de skulle ställa sig till en förändring, vilket tyder på att det är en fråga som många yngre inte har reflekterat över.

Länsförsäkringars kommentar på privat pensionsparande

Det är viktigt att lägga speciellt fokus på tiden som pensionär. Det är en period i livet då de allra flesta kommer att tvingas leva på en väsentligt lägre inkomst än den man har medan man arbetar.

I en tidigare rapport från Länsförsäkringar, ”Har vi råd att bli äldre?”, framkommer att många löntagare inte ens kommer att ha hälften av sin slutlön när de går i pension. Rapporten visade att en sjuksköterska eller en metallarbetare som vill pensionera sig vid 61 års ålder kan räkna med mindre än 40 procent av sin slutlön i pension. Om de istället väntar till 65 års ålder med att pensionera sig kan de förvänta sig 46 respektive 49 procent i pension. De måste fortsätta arbeta heltid och vänta ända till 70 års ålder med att pensionera sig för att ens nå upp till en 60-procentig pension.

Vi bedömer att de flesta behöver åtminstone 70–75 procent av sin lön i pension. Därför är det viktigt att tidigt börja spara speciellt för pensionen. Typen av pensionsparande beror främst på om man vill vara med och påverka förvaltningen eller om man vill avstå från att välja.

Vad som är en rimlig levnadsnivå när man pensioneras är givetvis en subjektiv bedömning. Men oavsett vad de tillfrågade lägger i begreppet så tycks övertygelsen hos den stora majoriteten vara att ett eget pensionsparande är nödvändigt.

Frågan om avdragsrätt för privat pensionsparande har många bottnar. Allt talar dock för att staten ska stimulera privat pensionsparande, eftersom de allra flesta kommer att ha ett behov av att kunna komplettera den allmänna pensionen och avtalspensionen med eget sparande. Förklaringen är förstås att pensionsnivåerna i framtiden ser ut att bli avsevärt lägre i förhållande till lön än vi vant oss vid de senaste årtiondena. Det är dock inte säkert att just avdragsrätt är den bästa stimulansen. Bland annat för att det inte är säkert att avdragsrätten är en förmån, i synnerhet inte för den som idag enbart betalar kommunalskatt. Det bästa vore att ställa dagens kostnad för avdragsrätten i relation till andra möjliga stimulanser som inte ger den osäkerhet för framtiden som finns inbyggd med nuvarande konstruktion.

Avtalspensionen – fler vill spara fritt

Ett sparande som få kanske tänker på, men majoriteten av Sveriges löntagare har, är de pensionsavsättningar som görs av arbetsgivaren – också kallad avtalspension eller tjänstepension. Hur stor är kunskapen kring hur avtalspensionen placeras?

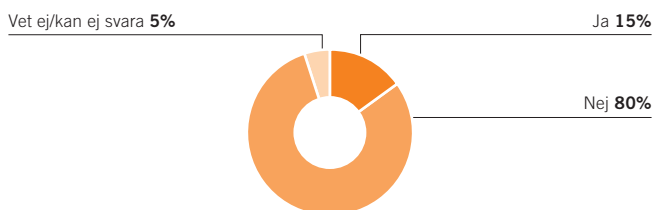
Majoriteten känner inte till att valet av förvaltare är begränsat

Omkring 90 procent av Sveriges anställda omfattas idag av någon form av avtalspension. Reglerna för hur mycket arbetsgivaren ska sätta av till pensionen, och från vilken ålder, varierar mellan olika avtalsområden.

Det pensionssparande som sker inom ramen för dessa system kan dock inte placeras helt fritt. För stora löntagargrupper begränsas valet av en valcentral som genomför en central upphandling.

Okunskapen bland svenskarna om begränsningarna kring avtalspensionen är mycket stor. 85 procent av de tillfrågade känner inte till, eller kan inte svara på om de känner till, systemet med valcentraler.

Majoriteten av Sveriges löntagare har kollektivavtalsbunden tjänstepension som betalas av arbetsgivaren. Känner du till att antalet förvaltare som ska ta hand om pensionspengarna begränsas av en valcentral?

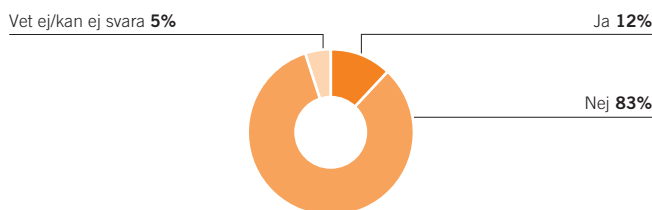
Även i de äldre åldersgrupperna, som gissningsvis skulle kunna ha haft en något större kännedom om systemet, finns en mycket begränsad kunskap. 78 procent i gruppen 40–69 år känner inte till systemet, jämfört med 90 procent i åldern 20–24 år och 83 procent i åldern 25–39 år.

Systemet med återkommande upphandlingar är okänt

Valcentralerna genomför återkommande en förnyad upphandling av pensionsförvaltare. Om en förvaltare inte upphandlas på nytt innebär det att de sparare som valt den förvaltaren måste välja en ny.

Även denna omvalsprocess är mycket okänd hos den breda allmänheten. 83 procent känner inte till systemet och okunskapen är stor bland såväl yngre som äldre.

Känner du till att man kan bli tvungen att flytta sin tjänstepension om valcentralen förändrar urvalet av vilka pensionsförvaltare som är möjliga att välja?

Åtta av tio vill välja helt fritt

På den direkta frågan om man tycker att det ska vara möjligt att välja helt fritt mellan alla pensionsförvaltare på marknaden för avtalspension så svarar 79 procent "ja definitivt" eller "ja förmodligen". Endast 8 procent är helt negativa.

Tycker du att det ska vara möjligt att välja helt fritt mellan alla pensionsförvaltare?

%	Samtliga	Man	Kvinna	20–24 år	25–39 år	40–69 år
Ja, definitivt	41	47	37	26	35	47
Ja, förmodligen	38	35	41	51	45	33
Nej, förmodligen inte	6	8	5	4	5	7
Nej, definitivt inte	2	3	1	0	2	2
Vet ej/kan ej svara	12	8	16	20	13	11

Stödet för det nuvarande systemet med begränsad valfrihet tycks med andra ord vara svagt. Önskan att välja helt fritt är stark hos både kvinnor och män och i alla åldrar.

I äldre åldersgrupper är stödet för valfrihet större än hos yngre. 47 procent i gruppen 40–69 år är definitivt för full valfrihet jämfört med 35 procent i gruppen 25–39 år och 26 procent bland 20–24-åringarna. I den sistnämnda gruppen har så många som 20 procent dock uppgett att de inte vet eller inte kan svara.

Länsförsäkringars kommentarer på avtalspensionen

Vår bedömning är att en ökad valfrihet för den enskilde att välja avtalspensionsförvaltare skulle skapa förutsättningar för högre pensioner. Skälet till detta är att en högre valfrihet också skulle ge en högre grad av möjlighet att individuellt anpassa placeringen av pensionskapitalet.

När andelen aktiva val nu begränsas genom upprepade upphandlingar så är risken stor att de framtida pensionerna blir lägre. Mot bakgrund av detta är det vår uppfattning att de kriterier som valcentralerna ställer upp för upphandlingen måste säkerställa ett brett och varierat utbud som ökar möjligheterna för den enskilde att göra ett bra pensionsval.

